

СТАНОВИЩЕ

НА БЪЛГАРСКИ НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ ОТНОСНО

ЕВРОПЕЙСКАТА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА

Българските НПО, подписали това становище, се обединяват около идеята, че последващата уредба на европейската гражданска инициатива трябва да гарантира в максимална степен правото и възможността за гражданско участие в процесите на вземане на решения на европейско ниво. За постигането на тази цел не е желателно поставянето на твърде високи процедурни изисквания относно инициране, регистрация и отчетност на инициативата. Позицията на организациите (отразена при обсъждането на конкретните въпроси за консултация, поставени в *Зелената книга относно Европейската гражданска инициатива*) е, че бъдещият регламент на ЕК следва да предвижда следните минимално необходими правила, отнасящи се до осъществяването на гражданската инициатива:

1. Минимален брой държави-членки, от които да произхождат гражданите

Въпроси:

- Смятате ли, че една трета от общия брой на държавите-членки представлява „значителен брой държави-членки“, каквото е изискването в Договора?
- Ако не, какъв праг би бил уместен и защо?

Организациите се обединяват около предложението европейската гражданска инициатива (ЕГИ) да може да бъде осъществена в минимум $\frac{1}{4}$ от държавите-членки. Прагът от $\frac{1}{4}$ от държавите-членки е обоснован и приемлив, доколкото ще изключи възможността за групиране между държави на регионален принцип, както и ще предотврати доминирането на едни държави над други в зависимост от броя на населението. От друга страна, този праг ще позволи на граждански групи и организации да създадат необходимите коалиции и организация за провеждането на гражданската инициатива. Тъй като развитието на гражданското общество в държавите членки не е равномерно, един по-висок праг би създал съществени трудности в организирането на инициативата и привличането на необходимата подкрепа в някои от държавите членки. Това от своя страна носи риска да компрометира равните възможности за прилагането на този демократичен инструмент за гражданско участие в процеса на вземане на решения на европейско ниво.

Предложение: *Праг от $\frac{1}{4}$ от държавите-членки е обоснован и дава достатъчно гаранции за представителност на държавите и гражданите в процеса.*

2. Минимален брой подписи във всяка държава-членка

Въпроси:

- Смятате ли, че 0,2 % от цялото население на всяка държава-членка е подходящ праг?
- Ако не, имате ли алтернативни предложения, които да гарантират, че гражданските инициативи са действително представителни по отношение на даден интерес на Общността?

Въвеждането на изискване за минимален брой подписи във всяка държава-членка в подкрепа на ЕГИ е обосновано. Националните законодателства на държавите обаче съществено се различават по отношение на подхода в определянето на тези минимални изисквания. Трудно би могло да се намери оптимумът, който да съответства на правната уредба и практиките във всички страни. Разумно е предложението минималният брой подписи да се изчислява като процент от населението на страната. Този вариант съответства и е в контекста на основните принципи в Европейския съюз за определяне на гласовете или броя на представителите на държавите-членки в европейските институции (Съвет и Парламент). С оглед целите на ЕГИ обаче, следва да се придържаме към едни минимални изисквания. Така например, в България изискването за минимален брой подписи в подкрепа на национална гражданска инициатива е 50 (граждани с избирателни права) - значително по-малко, отколкото в други страни.

Предложение: *Считаме, че е разумно изискването за минимален брой подписи във всяка от страните да не надвишава 0,1% от населението на съответната страна.*

3. Кой може да подкрепи гражданска инициатива – условие за минимална възраст

Въпроси:

- Трябва ли минималната възраст, на която гражданин би могъл да подкрепи Европейска гражданска инициатива, да е свързана с възрастта за гласуване в изборите за Европейски парламент във всяка държава-членка?
- Ако не, какъв алтернативен вариант бихте предложили и защо?

Този въпрос следва да бъде решен с оглед зачитането на националните модели и практики, като за основа може да се вземе законодателството във връзка с гласуването за Европейски парламент. Допълнителен аргумент в подкрепа на тази теза е, че в процедурен аспект, проверката на самите подписи и на тяхната валидност ще се извършва от администрациите на държавите, които имат отработени практики в тази насока.

Предложение: *Определянето на минималната възраст за подкрепа на ЕГИ да става в съответствие с националните законодателства.*

4. Форма и формулировка на гражданска инициатива

Въпроси:

- Смятате ли за достатъчно и уместно изискването всяка инициатива да посочва ясно предмета и целите на предложението, по отношение на което Комисията е призвана да предприеме действия?
- Ако смятате това за необходимо, какви други изисквания следва да бъдат предвидени по отношение на формата и формулировката на гражданската инициатива?

От една страна поддържахме становището да няма изрично изискване гражданската инициатива да е под формата на проект на законодателен акт с разработени нормативни разпоредби. Такова изискване би било строго ограничително и би поставило сериозни пречки пред прилагане на инициативата. *От друга страна с оглед на по-голяма яснота, ефективност и гаранция на правото на информация на подкрепящите инициативата граждани, е желателно да се предвидят някои основни елементи в съдържанието на формулировката на инициативата.*

Предложение: *Да се предвидят някои основни елементи, като:*

- *Наименование и основни организатори на инициативата;*
- *Цел* - приемане на законодателен акт, на политическо решение;
- *Предмет* - проект на законодателен акт; повдигане на важен въпрос за обсъждане;
- *Мотиви* - защо е необходимо изработването на такова предложение и каква ще бъде ролята и значението на приетия акт;
- *Предложение* - описание на конкретното предложение (то може да бъде формулирано най-общо или във формата на законодателно предложение).

5. Изисквания по отношение на събирането, проверката и разпознаването на подписи

Въпроси:

- Мислите ли, че е необходим общ набор от процедурни изисквания относно събирането, проверката и разпознаването на подписи от органите на държавите-членки на равнище ЕС?
- До каква степен държавите-членки следва да могат да въведат специфични разпоредби на национално равнище?
- Необходими ли са специфични процедури, които да гарантират, че гражданите на ЕС могат да подкрепят гражданска инициатива независимо от това в коя страна пребивават?
- Трябва ли да бъде предвидена възможност за гражданите да подкрепят инициативи онлайн? Ако отговорът Ви е положителен, какви параметри за сигурност следва да се предвидят?

Доколкото няма единна европейска служба, която да извършва проверката на валидността на подписите, националните органи ще носят отговорност за проверката и потвърждаването на истинността на резултатите от дейността по събирането на подписи в тяхната страна. Същевременно следва да се гарантира, че националните администрации няма да поставят твърде високи изисквания към процеса на събирането и проверката на подписите. Например, изискванията към

процеса на събирането на подписи не би трябвало да са по-високи, отколкото за национални граждански инициативи и със сигурност следва да са по-облекчени в сравнение с изискванията за събирането на подписи за национални избори или референдуми. Ето защо, би било разумно някои общи принципи да бъдат формулирани в регламента, така че да се ограничи възможността националните администрации да усложнят процеса на събиране и проверка на подписите. **Препоръчително е обвързването на националните администрации със срок за осъществяване на проверката.**

Също така е важно да се уреди въпросът относно ресурсната осигуреност на процеса по проверка на подписите. Не би било разумно инициаторите да заплащат с частни средства за самата проверка, която се извършва от националната администрация. Би могло изрично да се предвиди, че разходите за проверката са за сметка на държавните бюджети или на специално създаден *Фонд на ЕС* за граждански инициативи. Следва да се предвиди и възможност подписи да бъдат събирани и удостоверявани по електронен път.

Предложения: *Националните администрации да се обвържат със срок за осъществяване на проверката; Да се предвиди възможност за събиране и удостоверяване на подписи по електронен път.*

6. Срокове за събиране на подписи

Въпроси:

- Трябва ли да бъде предвиден срок за събирането на подписи?
- Ако отговорът е да, смятате ли срок от една година за уместен?

Определянето на краен срок за събирането на подписи в самия регламент може да има неблагоприятни последици за ефективното организиране на ЕГИ - различните въпроси изискват и различни подходи при информирането на обществеността и следователно - различни времеви рамки при организирането на самата инициатива.

Предложение: *Считаме, че е по-подходящо срокът да се определя от организаторите на инициативата (от инициативния комитет).*

7. Регистрация на предложените инициативи

Въпроси:

- Смятате ли, че е необходима задължителна система за регистрация на предложените инициативи?
- Ако отговорът е положителен, съгласни ли сте това да става чрез специална уебстраница, предоставена от Европейската комисия?

За да се спазва изискването за прозрачност на процеса, както и за да могат гражданите да се информират по подходящ начин за целите и предмета на инициативите е разумно да се предвиди възможност за тяхната регистрация в специално създадена уебстраница, поддържана от Комисията.

Регистрацията на инициативата е удачно да се извършва още в началния етап, включително когато е предложена от гражданин/граждани на само една държава -

членка. Първоначалната регистрация осигурява публичност на инициативата и стимулира европейския граждански диалог и участие, както и може да допринесе за привличането на необходимата гражданска подкрепа от различни страни.

Може да се предвиди възможност още в началния етап на инициативата организаторите да консултират предложението с експерти на ЕК с оглед *допустимостта* на предложението като това изискване да не е задължително.

Предложение: *Регистрацията на инициативата да е задължителна, да се извършва в самото начало на събирането на подписи, като минималното изискване е да има гражданин или група граждани от една държава-членка, които да я подкрепят.*

8. Изисквания за организатори – прозрачност и финансиране

Въпроси:

- Какви специфични изисквания следва да бъдат наложени на организаторите на инициативи, за да бъдат гарантирани прозрачност и демократичен контрол?
- Съгласни ли сте да бъде въведено изискване организаторите да предоставят информация относно подкрепата и финансирането, получени в полза на дадена инициатива?

При ЕГИ следва да се спазва принципът за прозрачност. От значение за гражданите, подкрепящи инициативата е кои са нейните организатори. В този смисъл е обосновано да се изисква и предоставя информация за всеки от организаторите при регистрацията на инициативата.

Относно прозрачността на финансирането, въпросът е значително по-сложен. Доколкото една инициатива може да стартира на изцяло доброволен принцип и при разгръщане на кампанията да се събират дарения за покриване на неотложните разходи - изготвянето на финансови отчети за всички тези средства, както и публикуването им, или предоставянето им на специализираните органи, може да се окаже твърде високо изискване покриването, на което да генерира допълнителни административни разходи за инициаторите (заплащане на счетоводител, координатор и др.).

Предложение: *Да се предвидят правила за прозрачност на всички организатори, независимо от етапа, на който те се присъединяват към инициативата. Да не се изискват финансови отчети.*

9. Разглеждане на граждански инициативи от Комисията

Въпроси:

- Трябва ли да бъде предвиден срок, в рамките на който Комисията да разглежда гражданските инициативи?

С оглед принципа на доброто управление и добрите административни практики е обосновано определянето на срок, в който ЕК следва да разгледа и да се произнесе по съществува на инициативата. **Максимален срок от 6 месеца** след внасянето на инициативата е достатъчно дълъг, за да може Комисията да анализира направеното

предложение и да заеме позиция. Обосновано е периодът на разглеждане да започне от датата на официалното представяне на инициативата на вниманието на Европейската комисия. Уведомлението за това е желателно да бъде публикувано на специалната уебстраница за Европейската гражданска инициатива.

Предложение: *Да се предвиди максимален срок от 6 месеца след официалното представяне на инициативата, в който Комисията да се произнесе.*

10. Инициативи, засягащи един и същ въпрос

Въпроси:

- Уместно ли е да бъдат въведени правила за предотвратяването на повторното представяне на граждански инициативи по един и същ въпрос?
- Ако това е така, смятате ли, че въвеждането на обезсърчителни мерки би било най-доброто средство за постигането на тази цел?

Доколкото е възможно да се формулират въпроси, които са близки по съдържание, но дават различни алтернативи на решаване на някакъв проблем, то би било по-разумно *да не се определят обезсърчителни мерки.*

Предложение: *Да не се определят обезсърчителни мерки за инициативи, засягащи един и същ въпрос.*

СТАНОВИЩЕТО Е ИЗРАБОТЕНО И ПОДКРЕПЕНО ОТ СЛЕДНИТЕ БЪЛГАРСКИ НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ:

1. “Болкан Асист” - Сдружение за партньорство и подкрепа на гражданската активност
2. Фондация “Институт Отворено общество” - София
3. Национална асоциация на секретарите на общини в Република България (НАСО РБ)
4. Фондация “Блулинк”
5. Български център за нестопанско право
6. Регионално сдружение на общини “Централна Стара планина”
7. Платформа АГОРА - Активни Граждански Общности за Развитие и Алтернатива
8. IPED Сдружение “Институт за развитие на публичната среда”
9. Фондация “Работилница за граждански инициативи” (ФРГИ)

10. Сдружение "Деветашко плато"
11. Фондация за прозрачни регламенти
12. Асоциация на специалистите по комуникации в общините (АСКО)
13. Сдружение "Златен Калофер"
14. НСНЦ "Инициатива Родопска планина - XXI век"
15. Сдружение "Знание" - Ловеч
16. Интереко клуб
17. Фондация "Артист"
18. Фондация "Джендър проект в България"
19. Клуб "Отворено общество" - Плевен
20. Сдружение "Българско сдружение за честни избори и граждански права - Национална асоциация" (БСЧИГП-НА)
21. Сдружение „Устойчиво развитие“
22. Народно Читалище "Х.Н.Д.Палавеев" - Копривщица
23. Сдружение „АСУ Делфи“, Бургас
24. Фондация „Център за европейски инициативи“ - Стара Загора
25. Фондация за реформа в местното самоуправление (ФРМС)